

IVAN ROMIH

Sredi vsestranskega delovanja in kmalu po začetku rednega dela v muzeju je omahnil v smrt Ivan Romih, tehnični sodelavec Slovenskega etnografskega muzeja v Ljubljani. Njegova življenjska pot in še bolj njegova dejavnost ni bila vsakdanja.

Rodil se je leta 1913 v Lokvah pri Krškem, a se že kot osnovnošolski fantič zatekel k teti v Ljubljano, kajti doma je občutil pastorstvo v pravem pomenu besede. Izučil se je pleskarstva, hkrati pa nenehno stremel po izpopolnitvah in dopolnitvah svojega znanja. Prirojena sposobnost za risanje ga je privedla v grafični in kiparski oddelek Obrtne šole v Ljubljani in po končanem študiju je želel zamenjati soboslikarski čopič za svinčnik in peresnik. Toda leta gospodarske krize in brezposelnosti sredi med vojnama so Romihu poglobila spomine, ki jih je bil prinesel od doma. Poizkusil je trdo življenje. Zato pa se je tembolj oklepal dela, ki mu je postalo življenjski cilj. Z risbami in ilustracijami se je začel predstavljati v časopisih in revijah, opremil je knjige, aranžiral, insceniral v gledališču, karikiriral in risal vse, kar je videl, občutil in doživel.

Z ljudsko materialno kulturo se je srečaval na svojih rednih krajših in daljših potovanjih križem po Sloveniji in ko je prišel v stik z n. uzejem, je imel skiciranih že na stotine zidnih in lesenih lin, okenskih mrež, vrat, ograj, ornamentov, drobnih in velikih posebnosti, ki jih je bil izoblikoval naš podeželan. Leta 1950 se je pridružil terenski ekipi Etnografskega muzeja, ki je delala mesec dni v okolici Šentvida pri Stični in tako kot risar preživel svoj redni letni dopust. To je nato ponovil še več kot desetkrat. Postal je redni muzejski sodelavec in le službena obveznost do podjetja »Kompas«, kjer je bil v tem času zaposlen kot aranžer, mu je preprečevala, da ni mogel sprejeti rednega delovnega mesta, ki mu ga je bil že po nekaj letih sodelovanja ponudil Etnografski muzej. V letnih enomesečnih terenskih ekipah muzeja pa je postal skoraj nepogrešljiv, zakaj bil je eden najmarljivejših in najvestnejših sodelavcev ekip. Nobena pot mu ni bila predolga ali pretežka, nobeno podstrežje pretemno, da bi ne narisal, kar mu je bilo naročeno ali kar je opazil sam. Imel je bistro oko in velik dar opazovanja; neredko se je zgodilo, da je narisal, kar so drugi prezrli, pa je bilo pomembno za to ali ono področje etnografije. Ko se je moralo število sodelavcev terenskih ekip zaradi finančnih ali drugih vzrokov skrčiti, je Ivan Romih delal za dva: poleg prostoročnega risanja se je lotil še tehnične dokumentacije ljudskih stavb in tudi tu pokazal vso natančnost, požrtvovalnost in vestnost. Njegov odnos do dela in do najmanjše obveznosti, ki jo je bil sprejel, je bil skrajno pošten, brezkompromisen. Risbe, ki jih ni mogel dokončati na terenu, je dokončal doma in jih prinašal v muzej, ne da bi pri tem mislil na izgubo časa ali računal na zaslužek. Tako ima danes muzej več kot 3.000 večjih ali manjših risb pomembnih etnografskih predmetov, prizorov iz ljudskega življenja, interierjev ali pomembnih detajlov izpod svinčnika in peresa pokojnega Iva-

na Romiha, vse opremljene s potrebnimi podatki, vse narisane z ljubeznijo in nenavadno požrtvovalnostjo. In kakršen odnos je imel Romih do dela, takšen je bil do sodelavcev: pošten, odkrit, vedno pripravljen pomagati. Nikoli se ni pritoževal, nikoli pokazal nejevolje in ko je bil že hudo bolan, ni rad govoril o svojih težavah, ampak je prihajal na svoje delovno mesto in skrbel za potrebe muzeja, ko bi bil kdorkoli drug že davno omagal.

Želja, postati redni muzejski uslužbenec se mu je bila izpolnila, ko je že začutil prve opomine zahrbtni bolezni. Komaj po dobrem pol letu muzejske službe se je 31. marca 1966 poslovil od svojih številnih neizpolnjenih delovnih načrtov. V delovnem kolektivu Slovenskega etnografskega muzeja pa je nastala občutna vrzel, saj smo se ne glede na službene formalnosti poslovili od Romiha kot od svojega petnajstletnega zvestega sodelavca.

Ob koncu moramo omeniti, da je pokojni Ivan Romih v svoji oporoki prepustil muzeju svojo privatno knjižnico skupno z naročilom, da jo muzej razdeli ustanovam, kjer bi knjige lahko koristile strokovnjakom. Tako je Slovenski etnografski muzej pridobil nad 450 strokovnih knjig, Institut za narodopisje pri Slovenski akademiji znanosti 200 knjig, predvsem pravljic in Narodna galerija 264 umetnostnozgodovinskih knjig. S tem nenavadno velikodušnim dejanjem je Romih pokazal svojo veliko navezanost na muzej. Muzej je naročilo sprejel kot izraz zaupanja, knjige pa kot pomembno pridobitev in kot trajen spomin. V muzejski kroniki bo tako ostalo ime Ivana Romiha pomembno tudi vsem zanamcem.

Franči Šarf

ZUSAMMENFASSUNG

IVAN ROMIH

Der Verstorbene war schon vom Jahr 1950 an ständiger ordentlicher Mitarbeiter des Ethnographischen Museums. In zahlreichen Terraingroupen und auf seinen Reisen und Wanderungen durch Slowenien fertigte er über 3.000 Zeichnungen von ethnographischen Gegenständen und Objekten sowie von Szenen aus dem Volksleben an. Ein gutes halbes Jahr vor seinem Tode war der Verstorbene auch ordentlicher Angestellter des Museums und arrangierte in dieser Zeitspanne mehrere Museumsausstellungen. Ausserdem veröffentlichte Romih mehrere Jahrzehnte seine Zeichnungen und Illustrationen in Zeitungen und Revuen, sorgte für Buchausstattung, war Inszenator im Theater und einer der bedeutenden slowenischen Karikaturisten.